
ساز شناسی

تألیف
پرویز منصوری

فهرست مندرجات

۷۹	بالابان.....	۹	پیشگفتار.....
۸۱-۹۵	ث. سازهای ضربی.....	۱۱-۱۰۰	بخش اول/ سازهای ایرانی.....
۸۲	تمبک / تمبک زورخانه.....	۱۵-۴۰	الف. سازهای مضرابی ۱.....
۸۷	دهل.....	۱۷	تار.....
۹۱	دایره.....	۲۱	سه تار.....
۹۳	نقاره.....	۲۵	عود.....
۹۵	گورگه.....	۲۹	دوتار.....
	سازهای مورد استفاده در جشن‌های	۳۱	تنبور.....
۹۷	دو هزار و پانصد ساله.....	۳۵	رباب.....
۹۹	سازهای بادی / ضربی.....	۳۹	قانون.....
	بخش دوم/ سازهای غربی.....	۴۱-۴۷	ب. سازهای مضرابی ۲.....
۱۰۱-۲۱۴	الف. سازهای آرشه‌ای.....	۴۳	سنتور.....
۱۰۷-۱۲۵	ویولن.....	۴۹-۵۷	پ. سازهای آرشه‌ای.....
۱۱۱	ویولن آلتو.....	۵۱	کمانچه.....
۱۱۵	ویولن سل.....	۵۵	قیچک.....
۱۱۹	کنترباس.....		ت. سازهای بادی.....
۱۲۳	ب. سازهای بادی چینی.....	۵۹-۷۹	نی.....
۱۲۷-۱۵۰	فلوت کورچک.....	۶۳	سرنا.....
۱۲۹	فلوت.....	۶۷	کرنا.....
۱۳۱	قره‌نی (کلارینت).....	۷۱	دوزله / نی‌انبان.....
۱۳۳		۷۵	

۱۸۳	فانشقک
۱۸۵	تام تام (گنگ)
۱۸۷	گسیلوفون
ث. سازهای دیگر	
۱۹۱ - ۲۱۴	
۱۹۳	پیانو
۱۹۷	ارگ
۲۰۱	هارپ
۲۰۵	گیتار
۲۰۹	آکوردئون
۲۱۱	ساز ذهنی
۲۱۲	ملودیکا
۲۱۳	سازهای کودکان
بخش ضمیمه	
۲۱۵ - ۲۲۸	
نت نویسی با کلیدهای دیگر	
۲۱۷	
واژه‌نامه	
۲۲۱	

۱۳۷	قره‌نی باس (باس کلارینت)
۱۳۹	ابوا
۱۴۳	کورانگله
۱۴۵	فاگوت
۱۴۷	کنتر فاگوت
۱۴۹	ساکسوفون
پ. سازهای بادی برنجی	
۱۵۳ - ۱۶۵	
۱۵۵	ترومپت
۱۵۷	کر (هورن)
۱۶۱	ترومبون
۱۶۵	توبا
ت. سازهای ضربی (کوبی)	
۱۶۷ - ۱۹۰	
۱۶۹	تیمپانی
۱۷۳	طبل بزرگ
۱۷۵	طبل کوچک
۱۷۷	سنج
۱۷۹	مثلث
۱۸۱	دایره زنگی

قسمتی از این سازها، که در کتاب مورد بحث واقع شده، عبارتند از:

الف - سازهای مصرابی ۱ (زهی - رحمه‌ای)

- تار

- سه تار

- عود

- دوتار

- تنبور

- رباب

- قانون^۱

ث - سازهای ضربی

- تمبک

- دُهل

- دایره

- تقاره

- گورگه

ج - ضمیمه:

- یادی از مجموعه سازهای جشن

دو هزار و پانصد ساله

ب - سازهای مصرابی ۲ (زهی - کوبی)

- سنتور

پ - سازهای زهی - آرشه‌ای

- کمانچه

- قیچک

ت - سازهای بادی

- نی

- سُرنا

- گَرنا

- دوزله

- بالابان

۱ - قانون، با وجود شباهت ظاهریش به سنتور، در حقیقت به یاری «انگستانه» ای که نوازنده به انگشت می‌کند، نواخته می‌شود و به همین دلیل ساز را باید از دسته مصرابی‌های زخمه‌ای به حساب آورد.

الف = سازهای مضرابی ۱ (زهی - زخمه‌ای)

اکثر قریب به اتفاق سازهای زه‌ی - زخمه‌ای^۱ تشکیل شده‌اند از یک شکم در ته ساز؛ یک گردن یا «دسته»، محل قرار گرفتن انگشتان دست چپ (که جز ساز عود، این قسمت «دستان» بندی - پرده بندی - شده است)؛ و یک سر که گوشی‌های کوک در آنجا قرار گرفته‌اند. سیم‌ها با تعداد مختلف، در ته ساز (یا حوالی ته شکم) به طریقی ثابت، و به موازات طول ساز، شکم و گردن را طی کرده، دور گوشی‌ها پیچیده می‌شوند. در برخی از سازها، شکم دو قسمتی است (تار و کمانچه و...)، و گاه بر روی یک یا هر دو قسمت آن پوست کشیده شده، که غالباً از شکمبۀ گوسفند تهیه می‌شود. برخی از این سازها با انگشت و برخی با مضراب نواخته می‌شود. شکل مضراب در سازها متفاوت است، گاه فلزی و گاه از جنس شاخ یا پلاستیک و بالاخره بعضی اوقات از پر مرغ است.

۱ - ساز قانون، اگر چه زه‌ی و هم زخمه‌ای است، اما به شکل مشروحه در متن نیست، بلکه تا اندازه‌ای شبیه به سنتور است.